

molekylärgenetiska metoder och de senaste resultaten från genetiska populationsstudier, särskilt beträffande mitokondrie-DNA. Framställningen pendlar mellan globala genetiska perspektiv och författarens mera personligt färgade reflexioner kring »paket på grannsocknens dansbana».

Enligt förordet är bokens egentliga ärende »att bena upp frågor kring de dunkla begreppen 'folk', 'folkslag', 'raser', 'etniska grupper' och så vidare». Det görs också aktningvärda försök i den riktningen, och man fastslår att varje gränsdragning mellan folkslag och raser är godtycklig.

Vissa oklarheter och sakfel

I kapitlet »Herulerna på Listerlandet» kritiserar Rasbiologiska institutets chef Herman Lundborg, och hans avhandling beskrivs som ett »lik i garderoben» och sägs handla om en genom »ovisa äktenskap» degenererad familj på Listerlandet i Blekinge.

Denna beskrivning är emellertid inte så fullständig och korrekt som man skulle önska sig av en skrift från Vetenskapsakademien. Lundborgs forskning på Listerlandet handlade ju inte om degeneration, vad det nu kan vara, utan främst om recessivt nedärvd myoklonus-epilepsi, för övrigt ett av de första och väl belagda exemplen på en mendelskt nedärvd sjukdom hos människan. Det är inte helt utan intresse att Lundborg för sina vetenskapliga insatser 1914 av Vetenskapsakademien tilldelades det Letterstedtska priset. Det är framför allt i sin senare forskning som Lundborg utvecklar sina rasbiologiska och rasistiska idéer.

Framställningen präglas som sig bör av ett starkt avståndstagande från rasism och främlingshat. Därför spärrar man onekligen upp ögonen när man på sidan 104 finner påståendet att »... misstänksamheten inför främlingar av alla slag är med all sannolikhet styrd av våra gener». Att xenofobi skulle ha en genetisk bakgrund är en av rasister mycket omhulad hypotes som veterligt saknar vetenskapliga belägg.

Det är litet störande att författaren inte alltid skiljer på fakta, hypoteser och spekulation (som i exemplet ovan). Det i övrigt goda helhetsintrycket störs också av en del oklarheter och sakfel. Några exempel: Beskrivningen av genetiska variationer (s k haplotyper) i CD4-genen för att belysa den anatomiskt moderna människans utvandring från Afrika är inte korrekt återgiven, och den

långa och detaljerade beskrivningen av den balanserade polymorfismen vid sicklecellanemi (sidorna 71-2) är inte heller korrekt.

Det påstås t ex att heterozygoterna (anlagsbärarna) för sicklecellgenen skulle få färre barn, vilket är felaktigt och för övrigt oförenligt med en balanserad polymorfism. Som argument för en tidig invandring till Nordamerika över Berings sund anförs att »Bland annat har man kunnat spåra en lång historia genom att studera frekvensen av vissa proteiner hos nu levande människor från amerikanska ursprungsbefolkningar». Denna mening är även för en initierad läsare minst sagt oklar.

Senaste rönen

Sammanfattningsvis en populär och lättillgänglig framställning av de senaste rönen om människans utveckling och genetiska mångfald. •

Handledning i farmaceutisk behandling av infektioner

Ragnar Norrby, Otto Cars. **Antibiotika och kemoterapi**. 7:e upplagan. 240 sidor. Stockholm: Liber, 1997. Pris ca 400 kr. ISBN 91-47-04857-3.

Recensent: Arne Tärnvik, professor, institutionen för infektionssjukdomar, Umeå universitet.

Texten i den sjunde upplagan av »Antibiotika och kemoterapi» visar sig vara ordentligt reviderad. Otto Cars, ny medförfattare i denna upplaga, är särskilt förtrogen med farmakokinetik och farmakodynamik, och det är framför allt inom dessa områden som boken förnyats.

Ändå känner man igen sig. Upplägget är likartat. En del överflödigt gods har rensats bort, sidantalet är mindre, och upplagan är effektivt skriven. Bra är också de speciella »Kom-ihåg»-meningar som lags till i olika avsnitt. Trots att det rör sig om katalogiserad kunskap är boken lättläst.

Den är skriven med personliga synpunkter och med den integritet som ämnet kräver. På någon enstaka punkt hänger man inte med. Det gäller trimetoprimets eventuella nya användningsområden, där man i brist på underlag borde ha väntat med informationen.

Författarnas uppfattning avviker på vissa punkter från Fass-texten. När det gäller administrationen av aminoglykosider väntar man sig faktiskt att Fass-texten omprövas utifrån de kunskaper som författarna refererar till.

Information om antibiotikapolicy

Den pågående resistensutvecklingen är ett hot mot den medicinska verksamheten i stort, och texten genomsyras på ett förtjänstfullt sätt av specifika råd om restriktivitet i antibiotikaförskrivningen.

Det förklaras till exempel, varför metronidazol och inte vancomycin bör vara förstahandsval vid behandling av C difficile-diarré och varför kinoloner inte bör ingå bland medel för behandling av sporadisk okomplicerad cystit hos kvinnor.

Författarna framför också att en fortsatt tillit till det gamla beprövade och »smala» penicillinet paradoxalt nog kan hjälpa till att förhindra spridningen av pneumokocker med nedsatt känslighet för just penicillin.

Förklaringar av detta slag utgör stöd för en bra antibiotikapolicy, och finska studier av makrolidresistens hos streptokocker har nyligen visat att specifik information faktiskt kan vara ett sätt att bromsa utvecklingen.

Utmärkt hjälpmedel

Boken omfattar ett mycket stort antal medel och blir till en liten uppslagsbok. Vissa medel används i praktiken mycket sällan, och man kan fråga sig om alla medel behöver vara med. Avsikten med boken är dock att ge en systematisk beskrivning av registrerade antibiotika och inte att utifrån givna infektionssjukdomar ge riktlinjer för behandling.

Sammantaget är boken ett utmärkt hjälpmedel avpassat för såväl mottagningar och avdelningar som för våra studenter.

Den bör kunna vara ett stöd på många sätt, inte bara i handläggningen av enskilda patientfall utan också när det gäller läkarens allmänna förhållningssätt till olika typer av antibiotika. •